

Stric Tine:

Čudovite živali iz pradavnih in današnjih dni.

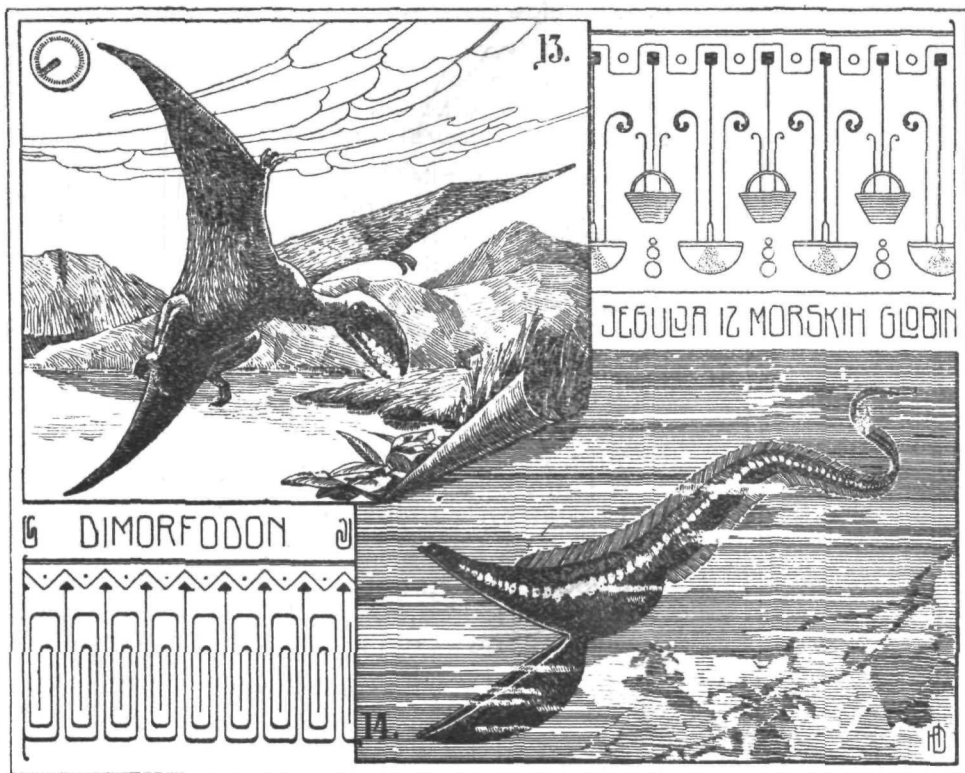
13. Dimorfodon.

e v pradavni dobi so živele živali, ki so se prosto dvigale v zrak. V to jim je služila tanka kožica, ki je razpeta ob podaljšanem prstu sprednjih nog, pa ob telesu do zadnjih nog ali tudi še dalje ob repu. Podobno so ustvarjeni naši netopirji. A netopir je le pritlikavec v primeri s tem velikanom, ki je meril preko razpetih prhut meter in pol. In tudi glava, ki jo je samo žrelo, ne kaže, da bi se bila ta žival hranila s hrošči in mušicami, kakor sedanji prhutarji.

14. Jegulja iz morskih globin.

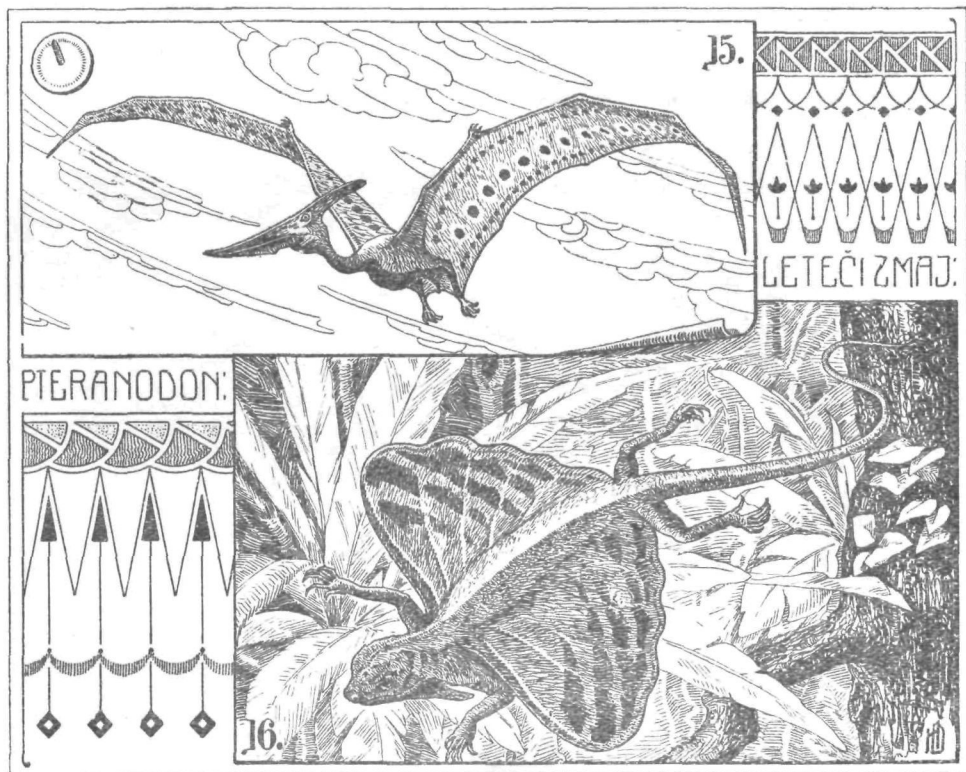
Žareči solnčni prameni ustvarjajo življenje na suhem, pa prodirajo tudi globoko v vodo. Tam utriplje pisana množica življenj. Toda sonce premaga tudi najčistejšo morsko vodo le do globine šeststo metrov. Neizmerne, često več tisoč metrov globoke morske poljane zastira neprodna tema. Tam doli vladata pa tudi mraz in neizmeren vodni pritisk.

Ali so torej tiste globine brez življenja? Ne! Tudi tam doli je živih bitij, pa mnogo in raznovrstnih. Ker solnčna luč ne sega do njih, imajo te živali same svoje svetilke v očeh ali po telesu. Izmed mnogih prebivalcev morskih globin sem vam narisal vrsto jegulje. Všeč mi je bila zato, ker ima tako strašno lepa usta. Ali ne?

15. Pteranodon.

Leta 1784. so odkrili prvo okostje predzgodovinskega prhutarja. Dosezal je po velikosti našega netopirja. Pozneje so dobili vedno več ostankov nekdanjih zrakoplovcev. Bilo je malih in večjih, pa tudi takih, ki jim ni primere med današnjimi živalskimi letalci. Pteranodon je meril preko razpetih prhut sedem metrov! Da se je mogla taka žival dvigniti v zrak, je moralo biti nje telo razmeroma majhno in lahko. Kostí so bile tanke in otle. V kljunu ni bilo več zob. Nepotrební rep je domalega izginil. Učenjaki so izračunali, da je žival navzlic svoji veličini tehtala komaj petnajst kilogramov.

16. Leteči zmaj.

Ime je sicer grozotno, žival je pa le dvajset centimetrov dolga in popolnoma nedolžna. Tudi letati ne more, ker nima ne prhut ne perut. Ob telesu ima kožno gubo, ki jo z dolgimi rebri lahko razpne. To padalo uporablja, kadar zdrkne po zraku z veje na vejo. Pri takem poletu služi

dolgi rep kot krmilo. Če pridrka zmaj do tal, spleza na drugo drevo. Kadar miruje, ga je komaj zazreti. Po barvi je tedaj popolnoma enak drevetni skorji, ki so jo prerasli lišaji. Ko pa razpne kožno gubo, zažari v čarobnih barvah, da se zdi kot krasen metulj.

17. Arheopteriks.

Prvi ptič! In res je nekoliko podoben sedanjim pticam. Od tedanjih prhutarjev se loči že ob prvem pogledu s tem, da ima perje. Ampak glava ni ptičja, na perutih vidimo še proste kremplje in tudi rep je drugače ustvarjen kakor pri sedanjih pticah. Le noge so popolnoma ptičje. Prve ostanke perja so izsledili leta 1860. v skriljniku pri Solnhofnu. Že leto pozneje so odkrili delavci nepopolno okostje. Ker so vedeli, da je to znamenita novost, so skrbno prikrivali nepopolnosti v nadi, da dojde denaren kupec. In je bilo kupcev nad mero. Naposled so kupili ostanke Angleži za okroglih štirinajsttisoč nemških mark!

18. Hobotnica.

Gotovo ste že slišali ali čitali o kači, ki je imela sedem glav. Jaz sem vam pa narisal glavo, ki ima osem kač. To pa ni samo glava, ampak cela žival. In kače niso kače, ampak lovke, ki imajo na spodnji strani

vsepolno bradavic. Mošnja na desni strani je telo. Lovke so prirasle vrhu glave. Žival oprime z njimi svojo žrtev, se nanjo prisesa s sesalnimi bradavicami in jo pritegne k ustom. Pravijo, da je zelo prekanjena in požrešna. Mornarji pripovedujejo celo, da so v morju ogromne hobotnice, ki lahko objamejo z lovkami ladijo, pa jo potegnejo v globino. Ampak tega menda ni treba verjeti!

Na Krnu.

*Od Alp do morja slavne Benečije
pogled gre moj . . .*

*V nebo kipe vrhovi —
in Soča med bregovi
kot modra nit
v daljavo se pod menoj vije.*

*Tu Brd so naših snivajoča sela
in sladkih trt
tam solnčnati nasadi,
navzdol med vinogradi
v ravnino tja
pa pelje dolga cesta bela.*

*Po njej očetje naši so hodili,
stoletja so
za dom in rod trudili
in s roko v roki bili
mogočen sid
so proti tujca močni sili.*

*Čes zemljo plodno — našo od davnine
pogled gre moj
in dalje čes obsorje,
kjer naše sveto morje
objema rod
stražarjev zvestih domovine . . .**

Nedin Sterad.

* Odlomek pesmi, ki mi je ostala med mnogimi drugimi v
naši nesrečni Gorici.